

NATUURGEBIED

Ruimte voor de Zandwetering

Mens en water in labyrint centraal

In de grootscheepse aanpak van de Zandwetering is een nieuwe fase ten noorden van Diepenveen klaar.

door **Martijn Ubels**

DIEPENVEEN - Meer ruimte voor de natuur en bovenal voor het water. Met die uitgangspunten is vanaf de zomer van 2013 gewerkt rond de Zandwetering ten noorden van Diepenveen, ook bekend als het Laage Diepenveen. Nu het werk klaar is, is Diepenveen een mooi ommetje en gevarieerd natuurgebied rijker. Vanaf de Olsterweg tegenover kapper Legebeke gaat het via een draaihekje langs de wetering. Het zicht op de landerijen is prachtig, net als de blik op de wetering. Tot voor kort lag de stroom hier vrij anoniem, onttrokken aan het oog. Alleen bewoners van de huizen met de fraaie tuinen aan het water, aan de andere kant, kenden dit schone uitzicht. Jammer is dat je na een kilometer of anderhalf - het gaat via een bruggetjes en een labyrint - op de Randerstraat de openbare weg op moet en pas bij Hengforden, veel verderop in Olst, weer langs de wetering kunt. Daar is het werk aan de wetering ook af.

Het is het waterschap niet gelukt om overal toestemming voor wandelaars te krijgen van grondeigenaren en aanwonenden. Een van de ambities, een wandelmogelijkheid toevoegen aan de hele wetering vanaf Gooiermars (ten oosten van de Vijfhoek) tot in Olst is niet gelukt. Tot voor kort was de Zandwetering een kaarsrechte, wat fantasievolle vaart. Ook in het Laage Diepenveen. Dat is nu anders. De be-

groeiing aan de wal levert een ruiger beeld op, terwijl de wetering meer meandert en het stroomgebied ondieper is gemaakt. Zoals eerder al met de wetering elders rond de gemeente Deventer is gebeurd.

Er zijn direct naast de stroom stukken grond afgegraven. Bij hevige regenval is daar het overtollige water dat de wetering dan te verduren krijgt, op te vangen. Dat is nodig gezien de toename van perioden van (hevige) neerslag. In periode van droogte daarentegen is het van belang om water in het gebied vast te houden om verdroging tegen te gaan.

Pieter Lems van Waterschap Groot Salland: „De maatregelen zijn genomen zo dicht mogelijk bij de bron van de Zandwetering, bij Deventer dus.” Zodat Zwolle, waar de wetering eindigt, droge voeten houdt.

In het Laage Diepenveen ontstaat met rietkragen, gras- en bloemland een rijkere flora en fauna en betere waterkwaliteit. We zien onder meer zwart tandzaad, de zwanenbloem, wolfspeen, of hazezegge langs de oever.

In het Laage Diepenveen en Olst-zuid zijn twee vistrappen (vispassages bij de stuwen) gemaakt en poelen voor de kamsalamander en waterspitsmuis. In het Laage Diepenveen is voor 20.000 kuub (3 hectare) aan extra watercapaciteit gerealiseerd. Iets verderop, in Olst-Zuid 3 hectare. In totaal wordt rond Deventer zo'n 30 hectare aan waterberging gerealiseerd.

Het waterschap gaat nog bezig met de wetering in Schalkhaar (tussen Raalterweg en Overijssels Kanaal, in 2017, planvorming begint na de zomer), Olst-Wesepe, Olst (2015) en Wijhe (2015). Schalkhaar is met 7 hectare wateropslaggebied belangrijk.

■ De 'nieuwe' Zandwetering bij Diepenveen. Met begroeiing langs de wal in plaats van de kaarsrechte stroom, een vistrap, waterput in een labyrint (landschapskunst) struipad. foto's Tom van Dijke

Met grondeigenaren is het waterschap er nog niet overal uit over grondaankoop of overpadrecht. De plannen mogen wat kosten; voor de aanpak van het totale stroomgebied van de wetering rond Deventer is 15 miljoen euro begroot.

Daar bovenop draagt met name de provincie nog bij gezien de nieuwe recreatieve (wandel)functies bij de wetering.

Min of meer een labyrint, waar water en mens elkaar kruisen. Zo omschrijft kunstenaar Jeroen van Westen zijn landschapskunst in het hart van het 'Laage Diepenveen'. Het biedt plek voor water en de mens, die over vaste grond in het gebied zijn weg vindt. Door het gebied loopt een zijstroom van de wetering en het gebied kan vrij nat worden. „Een echt labyrint is het niet, want je kunt goed zien hoe je het gebied weer verlaat. De mens kan niet zonder water en moet zich er ook tegen wapenen. Dat heb ik geprobeerd uit te drukken door de voetgangersstroom en waterstroom met elkaar te vermengen.” Bij een hoger peil van de wetering kan het gebied met de landschapskunst in z'n geheel onder water komen te staan. In het midden staat een waterput. De bezoeker wordt door een blik in de put te werpen zich bewust van de grondwaterstand. Op de put staan

de woorden 'Zand, ver, water, ander, ring, land, over, zijde, stroom, laage en kwel'. Woorddelen waarmee je verschillende woorden kunt vormen die betrekking hebben op het gebied.

Toen Heetenaar Van Westen achter de tekentafel kroop, wisten aanwonenden aan de Driehoeksweg stellig dat er een opvallende kooi van staal als ijkpunt in het gebied zou komen. „Indianenverhalen, daar is nooit sprake van geweest. Nadat de bewoners zich roerden heeft het waterschap wel het beheersregime aangepast. Aanvankelijk was het de bedoeling om eens in de vijftien jaar te maaien in het labyrint, zodat de natuur helemaal z'n gang kon gaan. Dat is naar drie jaar teruggeschroefd, zodat wilgenopslag en hoogte van grassen, rieten en overige begroeiing beperkt blijft.” Het waterlabyrint is een cadeau van Henk Hengeveld na zijn afscheid als directeur van Tauw.

OMWONENDEN UITEINDELIJK TEVREDEN

● Omwonenden van de Driehoeksweg zijn tevreden met de uitvoering van het plan. Bij de planvorming een aantal jaren geleden stapten zij naar de rechter. De klachten betroffen vooral het beperkte beheersniveau dat het waterschap voorstond. Overdagige begroeiing en aanplant van wilgen zouden het vrije uitzicht aantasten. Ook over de communicatie

van het waterschap waren bewoners niet te spreken. Er was scepsis over het toevoegen van een wandelmogelijkheid. Later is afgesproken dat het onderhoudsniveau geïntensiveerd werd. Na het overleg gingen de bezwaren van tafel. „Wij zijn tevreden hoe het is opgelost en hoe het gebied er nu uit is komen te zien”, aldus aanwonende Joost Rasker.

► In totaal wordt rond Deventer zo'n 30 hectare aan waterberging gerealiseerd